

جعفر گودرزی

رئیس انجمن منتقدان و نویسندگان سینمای ایران

ما نویسندگان و منتقدان سینمایی که نگران از دست رفتن سینما بودیم، حالا باید نگران سینماگران و سینمانویسانی باشیم که از دست می روند. خوددویرانگری فریادی بی صداست؛ صدایی که سکوت و خاموشی را انتخاب می کند. این سکوت، بالاترین فریاد است و حالا شاید زمان آن رسیده که به داد سکوت هم برسیم! سکوتی که در پس آن شاهد خوددویرانگری های پنهان هستیم. مرگ خودخواسته و خودکشی حاصل درد است؛ نوعی اعتراض به شرایط است. خوددویرانگری ماحصل فروپاشی روانی افراد است و این امر وقتی به یک بحران اجتماعی بدل می شود که پای هنرمندان و شخصیت های تأثیرگذار جامعه نیز به آن باز می شود. مازیار شیخ محبویی، محسن جعفری راد و کیومرث پورا احمد کسانی بودند که این تراژدی را زیستند؛ شاید مثل بسیاری از ما که این روزها امید در نگاهمان مجسم نیست. یقینا قبل از مرگ فیزیکی، این مرگ روانی است که در وجود افراد اتفاق می افتد. واقعیت این است که خودکشی در انزوا اتفاق نمی افتد، بلکه فرد در فرایندی از روابط و کنش های اجتماعی است که به سمت خودکشی در انزوا سوق پیدا می کند. در این شکل مرگ، یک پیام صریح وجود دارد و آن اعلام اعتراض فرد به شرایطی است

که قادر به تغییر آن نیست. شاید حالا و در این شرایط سخت معیشتی و اقتصادی نیاز به بحث های کارشناسی از منظر روان شناسانه بیشتر از قبل حائز اهمیت باشد. باید به هنرمندان آسیب پذیر کمک کرد و مانع از فشار هیجانات و احساس تنگنالی شد که در نهایت فرد را دچار گسستگی بین احساس و ادراک و فرکش می کند و او را به سمت خودکشی سوق می دهد. هنرمندان و سینماگران در شرایط امروز فرهنگ و هنر با مشکلات زیادی دست وپنجه نرم می کنند و حاصل این زور آزمایی افسردگی و غم و اندوه است که گریبان آنان را می گیرد و روح دردمند و دغدغه مندشان تاب نمی آورد و سایه های شوم ناگامی و بی توجهی ها از زخم هایش طنابی را دور گردن زندگی اش می اندازد و چون امیدی به درمان این زخم ها ندارد، جانش به لب می رسد و آهنگ غم انگیز رفتن را با حنجره خود و در سکوتی کشنده سر می دهد. غم نان در زندگی هنرمندان شده است یک مرگ تدریجی و دارد خیلی ها را از پا درمی آورد. حال مان خوب نیست. گویی سهم ما از این روزها فقط اضطراب و نگرانی و تن لرزه های مداوم است. این مرگ های ناگهانی، این ناامیدی و بی کاری، زنگ خطر بزرگی است که اعلام می کند نه تنها حال سینما بلکه حال بخش بزرگی از جامعه خوب

از تبعید به درون خویش تا خودویرانگری

نیست. مرگ خودخواسته و خودکشی هنرمندان همیشه تلخ تر و با افسوس بیشتری همراه است و گویی هنرمند با این حرکتش می خواهد فقط از شرایط تقاص بگیرد و ترازیک تر اینکه هنرمندان گاه با ابزار کارشان مانند مازیار شیخ محبویی (صدابردار) به خودویرانگری دست می زنند. با هنرمندان چه کرده ایم که حذف خود از زندگی را بر هر راهی ترجیح می دهند و در تار عنکبوت ناهنجاری ها و ناامیدی ها گرفتار می شوند. به راستی چه بلایی بر سر روح برخی از هنرمندان می آید که چنین ناسازگار با خود و محیط شان رفتار کنند و سنگینی رنجی مضاعف آنها را به جایی می رساند که با میل و رغبت به سوی تخریب و نابودی خود می روند. برخورد های نادرست و بی توجهی به مسائل معیشتی و روحی هنرمندان آنها را به سمت وسوی یک هویت بحرانی سوق می دهد. شرایط اجتماعی بر روندهای روانی و رفتاری هنرمندان که روحی شکننده تر دارند و ناگامی ها، سرخوردگی ها و ناامیدی های ناشی از شرایط اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی مانند خوره روح آنها را می خورد و بی تابی و طغیان را برایشان رقم می زند و بدون تردید شرایطی که به آن اشاره شد، در بروز موج حذف خود و مرگ خودخواسته طیف هنرمندان بسیار مستور است. سینماگران و هنرمندان عزیز، زندگی

شرق: در آخرین جلسه شوروی سنغی نمایش، توقف اکران فیلم های کمدی در دهه اول محرم اعلام شد. به این ترتیب اکران دیگر فیلم های روی پرده همچنان ادامه خواهد داشت.

از ابتدای سال جاری سهم درخور توجهی از فروش گیشه متعلق به کمدی هاست و بعد از ایام محرم باید شاهد اضافه شدن فیلم های تازه ای به اکران های سینما باشیم. باین حال، بسیاری از کارشناسان سینما معتقدند نبض گیشه سینماها دست کمدی هاست و تا پایان سال، تولید و اکران فیلم هایی از این دست می تواند رونق را به سالن های سینما بازگرداند. «فسیل» به کارگردانی کریم امینی، «شهر هرت» به کارگردانی کریم امینی، «سه کام حبس» به کارگردانی سامان سالور، «آهنگ دونفره» به کارگردانی آرزو ارزانش، «کت چرمی» به کارگردانی حسین میرزامحمدی، «عروسی مردم» به کارگردانی مجید توکلی، «مصلحت» به کارگردانی حسین دارابی، «باباسیلو» به کارگردانی ادوین خاچیکیان، «یقه سفیدها» به کارگردانی شهرام مسلخی، «معجزه عشق» به کارگردانی محمدرضا ممتاز، «نگهبان شب» به کارگردانی رضا میرکریمی، «تصور» به کارگردانی علی بهراد، «شهرک» به کارگردانی علی حضرتی، «فصل ماهی سفید» به کارگردانی قربان نجفی و «پرونده باز است» به کارگردانی مرحوم کیومرث پورا احمد از جمله فیلم های اکران سینماهاست. در بین فیلم های هنر و تجربه، «صحنه آخر» یک مستند درباره عاشورا و تعزیه است که اکران آن از ۲۴ تیرماه آغاز شده است. «مقیمان ناکجا» جدیدترین ساخته شهاب حسینی و «پسر انسان» به کارگردانی سپیده میرحسینی از دیگر فیلم های اکران این روزهای سینمای ایران هستند. با این حال از ابتدای سال تاکنون تنها فیلم کمدی «فسیل» با اختلاف زیاد از دیگر رقیبایش در رتبه نخست فروش گیشه ایستاده و بیش از پنج میلیون نفر تماشاگر را با خود همراه کرده است.

فیلم های اجتماعی فرصت بهتری برای دیده شدن دارند

رضا سعیدی پور درباره اقبال مخاطبان سینما به فیلم های روی پرده به شرق گفت: «باید به این نکته توجه کرد که از عید نوروز به بعد اکران موفقی را تجربه کردیم و اساسا بار فروش سینما روی یک فیلم بود. فیلمی که مدت زمان زیادی روی پرده است و یکه تاز فروش گیشه سینماهاست. باید توجه کرد که این فیلم به نسبت تبلیغات خوبی هم داشت و استقبال مردم از این فیلم چراغ سالن های سینما را روشن نگه داشته است». او ادامه داد: «طبیعی است که با شروع محرم و اصراف کاهشی را در فروش گیشه سینماها شاهد خواهیم بود. با توجه به اینکه به جز فیلم «فسیل»، نمایش فیلم کمدی دیگر «شهر هرت» هم مدتی متوقف خواهد شد، در این مدت فیلم های اجتماعی فرصت بهتری برای دیده شدن دارند. اما باید پذیرفت که فیلم های اجتماعی به اندازه فیلم های کمدی توان جذب مخاطب بالا به سالن های سینما را ندارند. همین الان تعداد زیادی از پردیس های سینمایی در نبود فیلم های کمدی تعداد سالن های نمایش دهنده فیلم ها را کاهش می دهند». او در بخش دیگری از صحبت هایش به فیلم هایی که قرار بود در چند روز گذشته اکرانشان را آغاز کنند اشاره کرد و گفت: «قرار بود فیلم های دیگری به چرخه اکران سینماها اضافه شوند و در محرم و صفر شاهد اکران فیلم های جدیدتری باشیم که همچنان موفق به دریاقت مجوز نشدند. اما

به احتمال زیاد بعد از پایان محرم و صفر اکران فیلم های تازه تری را خواهیم داشت». سعیدی پور ادامه داد: «باید پذیرفت که در حال حاضر کمدی ها مخاطب بیشتری را راهی سالن های سینما می کنند. تصور نمی کنم در این شرایط فیلم های اجتماعی شانس زیادی برای دیده شدن داشته باشند. کمالاتی که هیجقت سینمای ایران قابل پیش بینی نبوده است. گاهی پیش بینی ها چیز دیگری می کنیم فیلم های کمدی برگ برنده گیشه هستند، شاید طی زمان فیلم هایی از جنس دیگر مخاطب بیشتری داشته باشند. باید پذیرفت مردم متوجه آثار خوب می شوند. گاهی برخی تنها سرگرمی را انتخاب می کنند. اما تجربه ثابت کرده اگر فیلم خوب و قابل تاملی اکران شود مخاطب زیادی دارد و به همان نسبت مردم از آن فیلم هم استقبال می کنند».

عمده فروش سینما روی دوش فیلم های کمدی بوده است

سعید خانی، تهیه کننده و پخش کننده سینمای ایران، درباره شرایط اکران فیلم های اجتماعی به «شرق» گفت: «طبیعی است که فیلم های اجتماعی تعریف خاص خودش را دارد. فیلم اجتماعی ژانر نیست و عموما به فیلم های ملودرام عنوان فیلم اجتماعی را می دهیم. در شرایط حال حاضر فیلم هایی که آسیب های اجتماعی را بیان می کنند و حرف روز را می زنند، مخاطب هم دارند. سال گذشته دو فیلم «دوزیست» و «بلق» فروش خوبی داشتند و می توان نتیجه گرفت در کنار فیلم های کمدی، فیلم هایی که بخشی از آسیب های اجتماعی را بیان می کنند نیز مخاطب خودشان را دارند».

او در بخش دیگری از صحبت هایش گفت: «از ابتدای سال می توان برای مناسبت های خاص برنامه ریزی کرد. همه می دانیم چه زمانی ماه محرم یا ماه مبارک رمضان در پیش است. با در نظر گرفتن این پیش فرض ها می توان برای اکران سال سینمای ایران برنامه ای را نظر گرفت. از ابتدای سال عمده فروش سینما روی دوش فیلم های کمدی بوده است و فیلم های اجتماعی ما کمک چندانی به فروش گیشه نکرده اند. در این میان فیلم هایی در نوبت نمایش قرار گرفتند که به دلایلی اجازه اکران ندارند». خانی افزود: «فیلم هایی مثل «تفریق» یا «عامه پسند» دو فیلمی هستند که به گمان من می توانند مخاطب زیادی را راهی سالن های سینما کنند و می توان با یک برنامه ریزی بهتر به فروش گیشه سینماها کمک کرد». او در پاسخ به این پرسش که در نبود درخواست کافی برای ساخت فیلم های اجتماعی، شرایط پیش روی این سینما را چطور پیش بینی می کند؟ گفت: «شرایط صدور مجوز برای فیلم های اجتماعی نسبت به گذشته سخت شده است. این در حالی است که سازندگان آثاری که در گذشته چنین فیلم هایی تولید کرده اند و پروانه نمایش هم دارند به مشکل خورده اند. شرایط ساخت فیلم هم روز به روز سخت تر می شود و هزینه های تولید بسیار بالاست. طبیعی است که پیدا کردن سرمایه گذار برای ساخت فیلم های جدی هم سخت شده است. در حالی که تولید فیلم کمدی به مراتب آسان تر است و سرمایه گذار راحت تر برای ساخت فیلم هایی از این دست هزینه می کند و در مقابل فروش بهتری هم در گیشه دارد. با در نظر گرفتن تمامی این شرایط به نظر من امسال هم شرایط ساخت فیلم های اجتماعی سخت است».

و روزگار وقتی روی خوش به ما نشان می دهد که حواس مان به هم باشد، از یکدیگر خبر بگیریم و شاید در یکی از این خبرگرفتن ها از یک اتفاق ناگوار جلوگیری کنیم. وقتی متولیان برای روزگار سخت ما برنامه ای ندارند و همه مان را به درون خویش تبعید کرده اند، بیایید بیش از پیش حواس مان به زندگی و معیشت هنرمندانی باشد که با سبلی صورت خود را سرخ نگه می دارند و همیشه شرمنده خود و زندگی و همسر و فرزندان شان هستند. بگذاریم دوستی و مهربانی بیشتر انتقال پیدا کند و در یک جمله هوای یکدیگر را داشته باشیم. باور کنید بزرگترین هنر این است که همدیگر را گم نکنیم... ایامان باشد هنرمندان آرام آرام با ناملایمات و بی توجهی و تنهایی و احساس سرخوردگی از بین می روند و ما می توانیم در یک لحظه با یک تماس، یک احوال پرسسی، یک هدیه، یک غمخواری و همدردی روح را به وجود و زندگی همکاران مان بدمیم. چه ایرادی دارد، حال که در دنیای هنر و سینما تنهایی، هوای هم را بی اجازه داشته باشیم! امیدوارم مسئولانی که می خواهند قدمی در راه اعتلای هنر و روح و جان هنرمندان بردارند، زمان و شرایط روحی و معیشتی و زندگی این قشر نجیب، شریف و زحمتکش را هر چه زودتر دریابند. گاهی اوقات خیلی زود دور می شود....

اخبار برگزیده

شاپور جورکش درگذشت

شاپور جورکش، شاعر، مترجم و منتقد ادبی در ۷۳سالگی از دنیا رفت. محمد ولی زاده، نویسنده و ناشر با اعلام این خبر به ایسا گفت: شاپور جورکش از ۱۰ روز پیش به علت مشکلات ریوی با هوشیاری پایین در بیمارستانی در شیراز بستری بود. اما از دو روز قبل وضعیثش بهتر شده بود به گونه ای که دکترا گفته بودند می تواند دوره نقاهت با دستگاه اکسیژن را در خانه بگذراند که متأسفانه

صبح جمعه (ششم مردادماه) از دنیا رفت. برنامه مراسم تشییع پیکر و خاکسپاری شاپور جورکش متعاقبا اعلام خواهد شد. شاپور جورکش شاعر، مترجم و پژوهشگر ادبی و نمایش نامه نویس، متولد ۱۰ بهمن ۱۳۲۹ در شهرستان فسا در فارس بود. او تحصیلات خود را تا دریافت مدرک فوق لیسانس زبان و ادبیات انگلیسی از دانشگاه شیراز ادامه داده بود و مدتی تا سال ۱۳۵۸ در دانشگاه تدریس می کرد. همچنین گروه ترجمه شیراز را تأسیس کرده و در آن فعال بود. معروفترین کتاب شاپور جورکش «بوطیقای شعر نو» نام دارد که با رویکردی تازه شعر و شاعری نیما یوشیج را بررسی می کند. این کتاب توسط انتشارات ققنوس منتشر شده و از کامل ترین کار در زمینه شعر نیما یوشیج است. کتاب «زندگی، عشق و مرگ از دیدگاه صادق هدایت»، نیز از کارهای شاخص حوزه هدایت پژوهی است که در سال ۷۴ توسط نشر آگه به چاپ رسیده است. جورکش همچنین دو منظومه شعر به نام های «هوش سبز» (انتشارات نوید) و «نام دیگر دوزخ» (انتشارات آگه) به چاپ رسانده است. «دموکراسی و هنر»، «درآمدی تاریخی بر نظریه های ادبی از افلاطون تا بارت»، «پست مدرنیسم» و «خفه نگاری خشونت در سرزمین آدم لثی ها» از دیگر آثار این شاعر، منتقد ادبی و مترجم هستند.

آخرین انیمیشن میازاکی فیلم تورنتو را افتتاح می کند

مهر: انیمیشن فانتزی حماسی «پسر و مرغ ماهی خوار» به کارگردانی هایائو میازاکی، چهاردهشتمین دوره جشنواره بین المللی فیلم تورنتو را افتتاح می کند. این فیلم هفتم سیپتامبر اکران می شود. میازاکی به عنوان نویسنده و کارگردان این فیلم، اولین فیلم بلند خود را پس از ۱۰ سال ساخته است. تاکنون چندین فیلم از استودیو جیبلی – که میازاکی هم از بنیان گذاران آن است- در جشنواره فیلم تورنتو به نمایش درآمده که «لاپتک قرمز» در سال ۲۰۱۶ و «شهر اشباح» در سال ۲۰۰۲ از جمله آنهاست، اما این نخستین بار است که یک فیلم ژاپنی یا یک فیلم انیمیشن به عنوان فیلم افتتاحیه این جشنواره انتخاب می شود. کامرون بیلی، مدیرعامل جشنواره گفت: ما مفتخریم که چهاردهشتمین جشنواره بین المللی فیلم تورنتو را با آثار یکی از بزرگترین هنرمندان سینما افتتاح کنیم. فیلم جدید هایائو میازاکی که با نمایش در ژاپن به عنوان یک شاهکار تحسین شد، با داستانی ساده درباره از دست دادن و عشق آغاز می شود و در نهایت به یک اثر تخیلی خیره کننده بدل می شود. می توانم قول بدهم این تجربه ای منحصره فرد و تأثیرگذار برای مخاطبان ما باشد. «پسر و مرغ ماهی خوار» به تازگی در ژاپن اکران شد و در اولین آخر هفته افتتاحیه اش ۱۳.۲ میلیون دلار فروخت تا عنوان بزرگترین اکران اول در تاریخ استودیو جیبلی را از آن خود کند. این کمپانی در اقدامی جسورانه فیلم را بدون هیچ تبلیغ، بازاربایی یا شرح داستان راهی سینما کرد و مخاطبان بدون هیچ پشتوانه قبلی وارد پیچ وخم های داستان شدند. حالا روشن شده این انیمیشن درباره پسری به نام ماهیتو ماکی است که یک برج متروکه را در شهر کشف می کند و با یک مرغ ماهی خوار خاکستری سخنگو وارد دنیایی خارق العاده می شود. با نمایش این فیلم در جشنواره فیلم تورنتو، برای نخستین بار این فیلم در مکانی جز ژاپن به نمایش درمی آید و در نهایت تا اواخر سال ۲۰۲۳ در سینماها اکران خواهد شد. جشنواره فیلم تورنتو امسال از ۱۷ تا ۲۶ سپتامبر (۱۶ تا ۲۶ شهریور) برگزار می شود و چنان که پیش تر گفته شد فیلم ورزشی محور تایگا وایتبی با عنوان «هدف بعدی پیروزی است»، کمدی «دارندگان» الکساندر بین، «هیولا» کورنیدا هیروکازو و «اتاتومی یک سقوط» ساخته ژوستین تریه برنده نخل طلای کن امسال از جمله فیلم های حاضر در این دوره هستند.

روبه رو می شویم که خود دارای چهار بخش کوتاه یک با دو پاراگرافی است: «متهم کیست؟»، «اتهام چیست؟»، «انگیزه متهم چیست؟» و «آخرین دفاع». در پایان آخرین داستان این کتاب نیز عبارت دوواژه ای «ختم پرونده» به معنای پایان کتاب به کار رفته است.

این کتاب کم حجم آکنده از بیان تجربیاتی است درباره توجیهات متهمان، انگیزه های شاکایان، دردسرهای قاضیان،

ضعف های قانونی در برخی موارد و ... . برای نمونه، متهمی در جلسه دادگاه در پاسخ به پرسش قاضی درباره علت کیف قاپی اش می گوید: «من کیف قاپی نکردم، داشتم با موتور

رد می شم، کیف این خانم گیر کرد به دسته موتورم» (ص ۱۶)، یا اعتراف قاضی که در ابتدای شاغل شدن، «جوگیر» شده و دوست نه از مکان و زمان رویدادها کمترین سرنخی به دست می دهد و نه از نام و نشان شاکیان و متهمان؛ تا مبادا حریم خصوصی افراد خدشه دار شود.

تویسرکانی به جز طنز، اصطلاحات حقوقی و به ویژه واژگان پرکاربرد در دادگستری و محاکم قضائی را نیز جاشنی کتاب خود می کند تا فضای داستان ها بهتر در ذهن خواننده تداعی شود. برای نمونه به جای مقدمه کتاب، ما با «خلاصه پرونده»

تویسرکانی همچنین در چندین داستان نشان می دهد گاهی جرانمی حتی همچون دزدی و کلاهبرداری، صرفا از روی سادگی یا رفتارهای بچگانه است و نه از روی نقشه قبلی (ص ۶۴). در کنار نثر ساده و گیرای کتاب، گاهی و به ویژه در پاراگراف پایانی برخی داستان ها، نویسنده به سمت نتیجه گیری می رود که شاید ضرورتی به این کار نبوده، مخصوصا اینکه عموما در این بخش قلم نویسنده به شدت تنزل می یابد و به جای ساده نویسی دچار سستی می شود.

با همه اینها خواندن این کتاب می تواند ما را با بخشی از ذهنیت شاکایان برای مراجعه به دادگاه، متهمان برای ارتکاب جرم و قاضیان برای صدور حکم آشنا کند.

شاید باستانی باریزی به درستی گفته بود کف جامعه را می توان از میان خاطرات قضات شناخت. کتاب «از پشت میز عدلیه: خاطرات طنز یک قاضی دادگستری» اثر امین تویسرکانی توسط نشر چشمه در ۱۱۶ صفحه منتشر شده است، صفره ای استستارگام برگ برک، رشتان تخصصی معرفی کتاب است. ما را در اینستاگرام دنبال کنید.

دکتر **امیر هاشمی مقدم**، **عضو هیئت علمی دانشگاه مازندران**، برخی مشاغل هستند که مردم با آنکه زیاد با آن شغل سروکار دارند یا درباره اش می شنوند، باز هم چیز زیادی از آن نمی دانند یا دانسته هایشان کلیشه ای است. قضاوت قطعا یکی از آنهاست که به قول نویسنده در مقدمه کتابش، با تصویری که در فیلم ها و سریال های تلویزیونی نمایش داده می شود، قاضی همیشه مردی پا به سن گذاشته و اخمو است با چکش چوبی در دست که روی میز می کوبد و دیگران را به سکوت دعوت می کند. درحالی که قضات جوان زیادی داریم که اتفاقا اخمو هم نیستند (احتمالا همچون خود نویسنده که خودش را بیش و پیش از قاضی بودن، طنزنویس می داند) و اصلا در دادگاه چکشی برای کوبیدن روی میز ندارند. اصلاح این نگاه، یکی از دلایل نگارش کتاب حاضر بوده است. در

معرفی کتاب «از پشت میز عدلیه: خاطرات طنزیک قاضی دادگستری»

کنار آن، نویسنده به نصیحت زنده یاد باستانی پاریزی گوش داده و خاطرات خودش را به عنوان یک قاضی جوان (متولد ۱۳۶۳) نوشته؛ چراکه به باور باستانی پاریزی خاطرات پزشکان و قضات که با مردم ارتباط نزدیک و بی پرده دارند، بهتری می تواند شرایط جامعه را توصیف کند (ص ۱۰).

از سوی دیگر جامعه هم گویا عطشی غیرقابل وصف برای دانستن درباره این مشاغل دارد، آنچنان که در کمتر از یک سال (از پاییز ۱۳۹۷ تا تابستان ۱۳۹۸) این کتاب به چاپ پنجم می رسد و البته فعلا به چاپ نهم هم رسیده است. احتمالا همین استقبال باعث شده که تویسرکانی اخیرا (۱۴۰۲) دومین کتابش را با نشر چشمه با نام «وقتی اقیانوس وارد عدلیه شد» در ۱۲۱ صفحه منتشر کند. البته برخلاف کتاب «از پشت میز عدلیه» که مجموعه داستان های کوتاه است،